

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Филология, әдебиеттану және әлем тілдері факультеті
Қазақ әдебиетінің тарихы және теориясы кафедрасы

Филология, әдебиеттану және әлем тілдері факультеті
Ғылыми кеңесінің мәжілісінде бекітілді
№-_____ хаттама, «_____» _____ 2014 ж.
Факультет декан м.а. _____ Г.Қ. Қазыбек

6M020500 – Филология мамандығы

СИЛЛАБУС
Тандаулы пән

ZhAKA «Жүсіпбек Аймауытовтың көркемдік әлемі»-пәні.
2 курс, к/б семестр көктемгі, 3-кредит, элективті курс

Дәріскер: Бисенғали Зинол-Ғабден Қабиұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, қазақ әдебиетінің тарихы және теориясы кафедрасының профессоры

- e-mail: zinolgabden@hotmail.com
- каб. 325

Оқытушы (тәжірибе сабақтар):

Солтанаева Еркінгүл Молотқызы, филология ғылымдарының кандидаты, қазақ әдебиетінің тарихы және теориясы кафедрасының аға оқытушысы

- e-mail: esoltanaeava@mail.ru
- каб. 325

Пререквизиттер: әдебиет теориясы, әлем әдебиеті тарихы, ТМД халықтарының әдебиеті, тарих және философия, педагогика, психология

Постреквизитер: Қазақ әдебиетінің тарихы; Қазіргі қазақ прозасы; Қазіргі қазақ әдебиеті; (1990-2010 жылдар әдебиеті).

Пәннің мақсаты мен міндеттері:

Пәннің негізгі мақсаты: ХХ ғасырдағы қазақ әдебиетінің тарихында айрықша орын алатын аса көрнекті қазақ қаламгері Ж.Аймауытовтың шығармашылығымен жан-жақты танысу; қаламгердің ең таңдаулы шығармаларын: мақалалары мен очерктерін, әңгімелері мен повестерін, романдары мен драматургиялық туындыларын, көркем аудармалары мен ғылыми еңбектерімен жете танысу, талдау. өз қалаулары бойынша таңдаған тақырыптарына реферат, мақала жазу. Қазақ прозасының 20 ғасырдағы қол жеткен табыстары сол қиын дәуірде табанды түрде еңбектенген аса талантты қаламгерлерге байланысты. Алайда ол шығармалардың әдеби сында бағалануы, жан-жақты зерттелуі 90 жылдардан бергі жұмыстарға байланысты.

Ж.Аймауытов шығармаларына арналған зерттеу жұмыстары енді – енді басталды деуге болады. Оның шығармашылығының барша табыстары әдебиетіміздің басты көрінісі болып табылатынын ұғындыру басты міндетіміз болып табылады.

Қай әдебиетте болмасын замана талабы мен қоғамдық сана алға тартқан ірі, аса өзекті тақырыптарды көркем әдебиет тіліне көшіре суреттеу маңызды орын алады. Ойлана қарағанда аса талантты жазылған көркем шығарма осы, жеке ұлт тағдырына қатысты мәселелерді, әлемдік әдебиет назарына алып шыға алады. Адамның күнделікті тыныш тірлігінің таусылмас тізбектерін үзіп, тұнбаларын шайқайтын, Отан, парыз, ар-ұят, елдік, ерлік т.б. сан түрлі мәселелер түрлі өтпелі - қоғамдық сана мен халық тұрмысының жаңарулары кезеңдерінде өзгеше қабылданады. Көрнекті қаламгер Ж.Аймауытовтың

бұл кезеңдер туралы талантты жазылған өлеңдері, мен прозалық, драматургиялық шығармалары қазақ әдебиетінің басты табысы екендігін түсіндірумен астасып келеді. Қазіргі прозасының жай-күйі осы кезеңдегі қоғамдағы әлеуметтік жайлармен тікелей байланыстылығын, заман, уақыт әсер еткен заңдылықтардың басты бағыттары мен ұрымтал түйіндерін аңғарта білу керек.

Қазақ әдебиеті тарихынан басты орын алатын осы шығармалардағы сапалық өзгерістердің негізін, заңдылықтарын (әдеби, тарихи хронологияны сақтай отыра) магистранттарға ұсыну, алда тұрған басты мәселелерді түсіндіру, бүгінгі күн талабына сай байыпты білім берудің басты мақсаты болып табылады.

Магистранттардың арнаулы курстағы міндеттері:

Ж.Аймауытов шығармашылығына әсер еткен объективті, субъективті жағдайларды ғылыми негізді жан-жақты зерделеу.

XX ғасыр басындағы ресми идеологияның қағида – құжаттары мен талантты қаламгерлер арасындағы қарым

-қатынастар сипатын аңғара білу. Ресми идеология мен Ж.Аймауытов шығармашылығы арасындағы байланыстарды, қайшылықтарда ұғыну;

- Осы кезеңде жарық көрген негізгі ірі шығармалар мен Ж.Аймауытов туындыларының айналасындағы түрлі пікірлермен, зерттеулермен танысу;

- Ж.Аймауытов шығармаларындағы ұлттық сипаттардың әдебиетімізлегі жаңа ізденістермен байланысын, ара-қатынасын аңғару.

Құзыреттері (оқытудың нәтижелері):

- Қазақ прозасының даму тарихы және ерекшеліктерімен жақсы таныс болуы керек.
- Көрнекті қаламгерлердің шығармашылық мұрасын біліп қана қоймай, олардың жанрлық, стильдік ерекшеліктерін және дамуының бағыт-бағдарын өздігінен салыстырып талдауға үйренуі тиіс.
- түрлі жанрының даму тарихын меңгеру.

Қазақ әдебиетінің таңдаулы туындыларын әлемдік әдебиеттің озық туындыларымен салыстыра қарастырып, оған қазіргі әдеби дамудың заңдылықтары тұрғысынан баға бере алатын дәрежеде болуы керек.

- Қазақ әдебиеті тарихы мен проза жанрының дамуын бірлікте қарастыра алатындай зерттеу әдістері мен тәсілдерін жете білуге тиіс.
- Әдебиеттер тізімінде көрсетілген ғылыми және көркем әдебиеттерді түгелдей оқып, біліктілігін танытуы тиіс.
- 20 ғасыр басындағы әдеби процеспен жан-жақты танысу үшін сол кезеңнің қоғамдық ахуалын, саяси жағдаяттарын, рухани кемелдену сипаттарын білу.

ПӘННІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ МЕН МАЗМҰНЫ

Апта	Тақырыптың аталуы	Сағат саны	Бағасы
1 Модуль. Поэзиясының сипаты			
1- апта	1-дәріс. Курсқа кіріспе. XX ғасыр басындағы қазақ прозасының даму жолдары мен басты мәселелері туралы түсінік. Әдеби процесс пен дамудағы Ж.Аймауытов шығармашылығының орны. Тақырыптың зерттелуі. 1 тәжірибелік сағат: Тархи-дәуір шындығы және проза жанрының даму заңдылықтары. Ж.Аймауытов шығармашылығының зерттелуі. 1.СОӨЖ. -Тарихи дәуір және проза дамының заңдылықтары (Таңдалған еңбекке конспект)	1 1 1	1

2-апта	2 дәріс: . Ж.Аймауытов поэзиясының жаңашыл сипаты және жанрлық жүйесі . 2-тәжірибелік сағат: : Ақын өлеңдеріне әсер еткен тарихи, объективті, субъективті жағдайлар 2- СӨӨЖ: . 20 ғасыр басындағы қазақ өлеңі және Ж.Аймауытов поэзиясы: жаңа тақырыптық, мазмұндық, идеялық сипаттар (Эссе жазу)	1 1 1	1
2 Модуль. Прозалық шығармалар			
3-апта	3 дәріс. Ж.Аймауытов әңгімелері және оның көркемдік әлемі 3 тәжірибелік сағат. Көрнекті қаламгер шығармаларындағы замандастар бейнесі 3 - СӨӨЖ. Бірер прозасы үлгілерін талдап келу (жазбаша)	1 1 1	1
4-апта	4 дәріс. :«Күнікейдің жазығы» повесі және қаламгер стилі 4 тәжірибелік сағат. .Ж.Аймауытов повесінің әсемдік әлемі. 4 СӨӨЖ. 20 ғ/б. Повестер туралы таңдалған бір еңбекті конспектілеу.	1 1 1	1
5-апта	5 дәріс. :«Қартқожа» романындағы. замана шындығы және қаламгерлік таным 5 тәжірибелік сағат. Романдағы суреткерлік таным және замана шындығы.Үндестік және қайшылық 5 СӨӨЖ. Романның таңдалған бір тарауын талдау.	1 1 1	1
6-апта	6 дәріс. «Ақбілік» романы: көркем ой, шынайы сезім шындығын бейнелеу ерекшеліктері . 6 тәжірибелік сабақ. :.»Ақбілек» романындағы көркем ой, шынайы сезім шындығы бейнелеу 6 СӨӨЖ. «Ақбілек» романы туралы эссе. жазу	1 1 1	1
3 Модуль. Драматургия			
7-апта	7 дәріс Ж.Аймауытов және қазақ доаматургиясы 7 тәжірибелік сағат. 20 ғасыр басындағы қазақ драматургиясы және Ж.Аймауытов 7 СӨӨЖ. Көрнекті қаламгерлер шығармашылығы туралы эссе жазу.	1 1 1	1
1-АРАЛЫҚ БАҚЫЛАУ			30
8-апта	8 дәріс. :«Ел қорғаны» пьессы және заман шындығы (Д (Д) 8 тәжірибелік сабақ. : Пьесадағы жастар психологиясы және авторлық таным.. - СӨӨЖ. Ж.Аймауытов драматургиясы туралы зерттеушілер пікірлері мен еңбектер (Конспект)	1 1 1	1
Midterm exam			
9-апта	9 дәріс. «Мансапқорлар» пьесасындағы монологтар 9 тәжірибелік сағат. Замана шындығы және адам тағдырының өзгерістері -СӨӨЖ. «Мансапқорлар» пьесасын талдау	1 1 1	1
10-апта	10 дәріс. .»Қанапия мен Шәрбану» және жастар теңдігі туралы күрес идеялары	1	1

	10 тәжірибелік сағат Жастар теңдігі туралы тақырыптардың Ж.Аймауытов пьесаларында қозғалуы 10 СОӨЖ. Зерттеушілер пікірлері. Еңбектері.(Конспект)	1 1	
11-апта	11. дәріс.. Драматургиядағы сезім: толқу, қуану, қайғы-мұң, ашу, тоқырау т.б. жеткізудегі авторлық ізденістер 11. тәжірибелік сағат. . Ж.Аймауытов драматургиясындағы қайғы мұң өрнектерін бейнелеу поэтикасы 11 СОӨЖ. Шығармаларға талдау.	1 1 1	1
12-апта	12 дәріс. »Шернияз» пьесасындағы жаңа әуендер 12 тәжірибелік сағат. »Шернияз» пьесасындағы жаңа әуендер 12 СОӨЖ. «Шернияз» пьесасы туралы. эссе жазу	1 1 1	1
13 - апта	13 дәріс.. Ж.Аймауытов және М.Әуезов, М.Жұмабаев 13 тәжірибелік сағаттар. Ж.Аймауытов және М.Жұмабаев . 13 СОӨЖ. Зерттеушілер еңбектеріне конспект.	1 1 1	1
4 Модуль. Шығармалардың зерттелуі			
14-апта	14 дәріс. Ж.Аймауытовтың өнердегі психологизм және психология туралы пікірлері мен еңбектері 14 тәжірибелік сағаттар - Зерттеулер. - Іргелі шығармалар әсері 14 СОӨЖ, Іргелі шығармалар әсері туралы эссе	1 1 1	1
15-апта	15 дәріс. Қорытынды сабақ.	1	1
	2 АРАЛЫҚ БАҚЫЛАУ		30
	Емтихан		40
	Барлығы		100

ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫН ОРЫНДАУ ҮШІН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі

1. Аймауытов Ж. Шығармалары. –Алматы:Жазушы, 1989
2. Әуезов М. 20 т.шығ.жинағы. –Алматы, 1979-1985
3. Әдеби мұра және оны зерттеу. –Алматы:Ғылым, 1969
4. Қабдолов З. Сөз өнері.-Алматы.Санат,2005
5. 40-50 және 60 жылдардағы қазақ әдебиеті. –Алматы:Ғылым, 1998
6. Кенжебаев Б. Әдебиет белестері. –Алматы: Жазушы, 1986
7. Кенжебаев Б. Түрік қағанатынан бүгінге дейін. 5 т. шығ. Жин.–Алматы:Әсем-систем,2010
8. Сүйіншәлиев Х. Қазақ әдебиетінің тарихы.-Алматы,Санат, 2006
9. Қирабаев С. Кеңес дәуіріндегі қазақ әдебиеті. –Алматы:Білім, 1998
10. Қирабаев С. Көптомдық шығ. Жинағы. –Алматы: Қазығұрт,2007
11. Базарбаев М. Замана тудырған әдебиет.-Астана:Фолиант,2009
12. Қазақ әдебиетінің тарихы. – Алматы: ҚазАқпарат, 2005
13. Аймауытов Ж. т.шығ. жина. – Алматы:Ғылым, 1997-1999
14. Бисенғали З. 40-60 жылдардағы қазақ әдебиеті. Алматы: Қазақ университеті, 2006
15. Бисенғали З. Қазақ прозасы: XX ғасыр басы.-Алматы: Арыс, 2010

Қосымша

- 1 Ахметов З. Өлең сөздің теориясы. –Алматы:Ғылым, 1995
2. Ахтанов Т. Кеуен. –Алматы:Жазушы, 1973
3. Атымов М. Қазақ романдарының поэтикасы. –Алматы: Жазушы,1995.
4. Қирабаев С. Әдебиетіміздің ақтаңдақ беттері. Алматы, 1986
5. Қирабаев С. Ж.Аймауытов шығармашылығы -Алматы,,2009.
6. Серікқалиев З. Ақ жол. –Алматы:Жазушы, 1990
7. Бисенғалиев З., Манкеева Ж. Қазақ филологиясы:егіз негіз. –Алматы:Арыс, 2010
8. Исмакова А. Алаш әдебиеттануы. –Алматы: Мектеп,2009.
9. Пірәлиева Г. XX ғасырдағы қазақ әдебиеттануы.(1920-2005) –Алматы,2010..

ПӘННІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ САЯСАТЫ

Жұмыстардың барлық түрін көрсетілген мерзімде жасап тапсыру керек. Кезекті тапсырманы орындамаған, немесе 50%-дан кем балл алған студенттер бұл тапсырманы қосымша кесте бойынша қайта жасап, тапсыруына болады.

Орынды себептермен зертханалық сабақтарға қатыспаған студенттер оқытушының рұқсатынан кейін лаборанттың қатысуымен қосымша уақытта зертханалық жұмыстарды орындауға болады. Тапсырмалардың барлық түрін өткізбеген студенттер емтиханға жіберілмейді

Бағалау кезінде студенттердің сабақтағы белсенділігі мен сабаққа қатысуы ескеріледі. Толерантты болыңыз, яғни өзгенің пікірін сыйлаңыз. Қарсылығыңызды әдепті күйде білдіріңіз. Плагиат және басқа да әділсіздіктерге тыйым салынады. СӨЖ, аралық бақылау және қорытынды емтихан тапсыру кезінде көшіру мен сыбырлауға, өзге біреу шығарған есептерді көшіруге, басқа студент үшін емтихан тапсыруға тыйым салынады. Курстың кез келген мәліметін бұрмалау, Интранетке рұқсатсыз кіру және шпаргалка қолдану үшін студент «F» қорытынды бағасын алады. Өзіндік жұмысын (СӨЖ) орындау барысында, оның тапсыруы мен қорғауына қатысты, сонымен өткен тақырыптар бойынша қосымша мәлімет алу үшін және курс бойынша басқа да мәселелерді шешу үшін оқытушыны оның келесі офис-сағаттарында таба аласыз:

Әріптік жүйе бойынша бағалау	Балдардың сандық эквиваленті	% мәні	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	Қанағаттанарлық
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D-	1,0	50-54	Қанағаттанарлықсыз
F	0	0-49	

I Incomplete)	-	-	Пән аяқталмаған <i>А есептеу кезінде есептелінбейді)</i>
P (Pass)	-	-	«Есептелінді» <i>А есептеу кезінде есептелінбейді)</i>
NP (No Pass)	-	-	«Есептелінбейді» <i>А есептеу кезінде есептелінбейді)</i>
W Withdrawal)	-	-	«Пәннен бас тарту» <i>А есептеу кезінде есептелінбейді)</i>
AW emic Withdrawal)			Пәннен академиялық себеп бойынша алып тастау <i>А есептеу кезінде есептелінбейді)</i>
AU (Audit)	-	-	«Пән тыңдалды» <i>А есептеу кезінде есептелінбейді)</i>
Атт-ған		30-60 50-100	Аттестатталған
Атт-маған		0-29 0-49	Аттестатталмаған
R (Retake)	-	-	Пәнді қайта оқу

Қазақ әдебиетінің тарихы және теориясы кафедрасының мәжілісінде қарастырылды
№ _____ хаттама « _____ » _____ 2014 ж.

Кафедра меңгерушісі

А.Б. Темірболат

Дәріскер

З.-Ғ.Қ. Бисенғали